

TRONDHEIM KOMMUNE

POLITIET
SØR-TRØNDELAG POLITIDISTRIKT

Tiltak for-

-inkludering, mestring og opplevelse av tilhørighet..

Forebygging av radikalisering og utvikling av ekstremisme handler om å motvirke utstøtelsesmekanismer i hverdagslivet til alle barn og unge, og aktivt bidra til å forhindre at noen føler de står på utsiden av fellesskapet.

Presentert i Politiråd og
Formannskapet april 2015
Trondheim kommune.
Årgang 1 – april 2015

Innhold.

Bakgrunn	side 3
Forankring	side 4
Målgruppe	side 4
Forebygging	side 5
Hovedstrategi	side 6
Fenomenkunnskap	side 7
Samarbeidspartnere	side 9
Tiltak	side 15
Oversikt tiltak	side 18

Forkortelser brukt i dokumentet:

PST	Politiets sikkerhetstjeneste
RVTS	Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging
FIDS	Flerkulturelt Informasjon og Dialogsenter i Trondheim
IS	Den islamske stat
ISIL	Islamic State of Iraq and Al-Sham. Skiftet navn til IS 29.6.14 da de erklærte opprettelsen av et islamsk kalifat i Irak og Syria.
AQ	al-Qaida, terrorgruppe.
Kalifat	Et styresett der staten er ledet av en kalif. Kalif er betegnelsen på profeten Muhammads legitime etterfølger som muslimenes leder.
Fremmed-krigere	Person som kjemper en annens krig som tredjepart.
RVTS	Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging.

Bakgrunn.

Dokumentet er ment å omfatte radikal høyre- og venstre- ekstremisme samt radikal Islam. Hvordan avdekke begynnende tegn på radikalisering er beskrevet i Trondheim kommunes Veileder ” Hvordan forebygge radikalisering og håndtere voldelig ekstremisme”. Veilederen finnes her: www.trondheim.kommune.no/slt/

Dette dokumentet er ment å synliggjøre hva Trondheim kommune og samarbeidspartnere gjør i forhold til disse utfordringer, og være et verktøy for å kunne forebygge, håndtere og følge opp personer som står i fare for å bli rekruttert til kamphandlinger i utlandet. De skal også bidra til å følge opp personer som i privat regi har deltatt i kamphandlinger i utlandet. Rutinene berører flere offentlige og private instanser. Trondheim kommune har de siste 25 år satset mye på integrering, og har et velfungerende introduksjonsprogram og gode kvalifiseringstiltak.

Midt Norge har mindre uorganiserte grupperinger både på den høyre- og venstre- radikale side. Ulike internasjonale konflikter har de siste årene ført flere personer fra Europa til kamphandlinger i andre land. Det anslås at ca. 3000 personer har reist fra vestlige land til Syria. PST anslår mars 2015 at drøyt 70 personer er reist fra Norge til Syria, at ca 25 har returnert og 15 personer antas drept. Det er rimelig å anta at det i dette bildet ligger mørketall. Det er i tillegg rekruttert personer til konflikter og kamphandlinger i andre land de senere år.

PST's trusselvurdering oppdateres ved behov og kan leses her: www.pst.no/trusler/

I Veilederen ” Hvordan forebygge radikalisering og håndtere voldelig ekstremisme” ligger føringer for hvordan bekymring skal meldes videre for tjenesteapparatet.

I regjeringens handlingsplan ” Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme” 2014 ligger også føringer for kommunen.

I regjeringens handlingsplan sies det følgende om forebyggingsstrategier:

Samarbeid om kriminalitets-forebygging

Politiråd er et formalisert samarbeid mellom lokalt politi og kommunale myndigheter, hvor målet er å bidra til samvirke om kriminalitetsforebygging og trygghet i lokalsamfunnet. Ordningen med politiråd ble innført høsten 2006 og det er siden opprettet politiråd i de fleste kommunene i landet. I 2014 gjennomføres en evaluering av erfaringene i politiet og kommunene med politiråd.

SLT er en modell for samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak i kommunene. Nærmere halvparten av landets kommuner har et SLT- samarbeid. Hovedsakelig er samarbeidet rettet mot personer under 18 år, mens det enkelte steder er utvidet til å dekke personer opp til 23 år.

Regjeringens handlingsplan har 30 konkrete tiltak. Det er flere tiltak som berører kommunen og politiet lokalt. Hele handlingsplanen finnes her:
https://www.regjeringen.no/contentassets/6d84d5d6c6df47b38f5e2b989347fc49/handlingsplan-mot-radikalisering-og-voldelig-ekstremisme_2014.pdf

Forankring.

Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (Justis- og beredskapsdepartementet, 2014) se: <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/Handlingsplan-mot-radikalisering-og-voldelig-ekstremisme/id762413/>

I *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme* (2014) påpeker regjeringen behov for økt innsats, samordning og koordinering nasjonalt, regionalt og lokalt. Samarbeid mellom kommunene, politidistriktene og PST skal styrkes gjennom etablerte strukturer som politiråd og SLT.

Varsling om hjemkomst (tiltak 22) – og oppfølging av personer som har deltatt i kamphandlinger i utlandet (tiltak 23) – er spesifikt omtalt.

Justis- og beredskapsdepartementet jobber høsten 2014 med et forslag om strafferegulering av privates deltakelse i væpnet konflikt (jf tiltak 20).

Forankring gjennom Politiråd i møte med Formannskapet legger føringer for Trondheim kommunes satsing på dette området.

Målgruppe

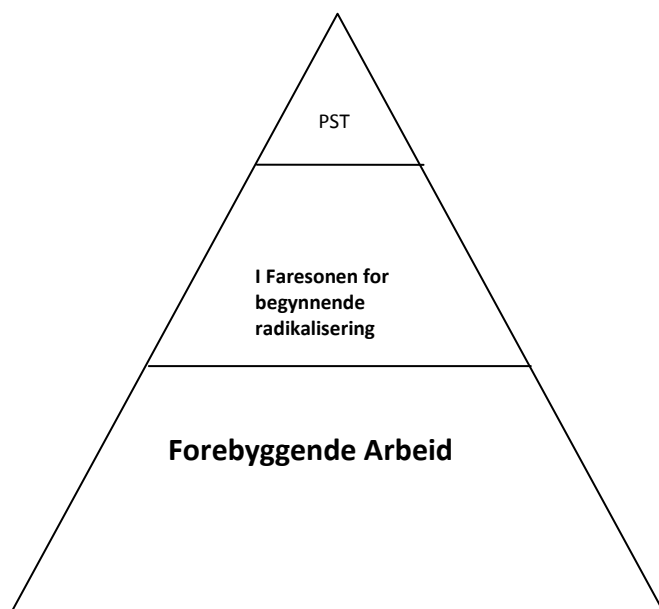
Målgruppen for dette dokumentet er myndigheter, kommunalt og fylkeskommunalt ansatte og foresatte. Målet er å gjøre disse i stand til å identifisere tidlige tegn på radikaliserings og iverksette forebyggende tiltak.

Dokumentet er ment å synliggjøre Trondheim kommunes strategi for bekjempelse av voldelig ekstremisme og radikaliserings, relevante samarbeidspartnere og hvordan arbeidet er organisert.

Forebygging

Forebygging av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme er ikke ulikt forebygging av skolefravall, rusproblemer og kriminalitet. De ulike tjenesteområder har ulikt fokus, men felles mål. Målet vil være å unngå utstøtelsesmekanismer i alle personers liv, få alle til å føle at de er en del av det store gode fellesskapet, og unngå at de blir stående på utsiden og trekkes til negative miljøer.

De tjenesteområder som denne Strategiplanen er beregnet på har sine roller knyttet til tidlig forebygging, og delvis mot personer som er i ferd med å bli radikalisert. Vi kan synliggjøre arbeidsoppgavene som en pyramide, hvor PST arbeider med de som er en fare for rikets sikkerhet og de som allerede er radikalisert. Dette gjelder forholdsvis få personer. For å forebygge at personer blir radikalisert, er det mye de foreskjellige tjenesteområder, frivillige organisasjoner og foresatte kan bidra med. Den viktigste oppgaven er å unngå at personer blir radikalisert.

Hvor bekymring skal rettes er beskrevet i Trondheim kommunes Veileder. Veilederens kontaktpersoner:

Trondheim kommune SLT- koordinator	tlf.	952 63 621
Uteseksjonen i Trondheim kommune	tlf.	952 63 795
Helse og velferd Trondheim kommune	tlf.	941 38 570
Forebyggende og Mangfoldskoordinator hos politiet	tlf.	73 89 90 90/2800
Skolerådgiver oppvekstkontoret Tr.h kommune	tlf.	906 34 825
Rådgiver videregående skole	tlf.	470 56 826
Kulturenheten Trondheim kommune	tlf.	952 63 940

RVTS vil i samarbeid med relevante aktører drive forebyggende arbeid rettet mot kommunene i Midt Norge. De vil bistå og understøtte kommunale tjenester i deres arbeid, og etablere nettverk.

Hovedstrategi

Avdekke tidlig - dialog

Ressurspersoner.

Det er utpekt ressurspersoner innen kommunale og fylkeskommunale arenaer hvor ungdom befinner seg. Ungdomsskole, videregående skole, Enhet for voksenopplæring, fritidsklubber og barnevernstjenester møter de aller fleste ungdommer, og det er gitt opplæring til ressurspersonene for å kunne gi råd til den enkelte skole og fritidsklubb.

Foreldre kan kontakte Forebyggende- og Mangfoldskoordinator hos politiet, eller Trondheim kommunes uteseksjon for råd og veiledning. Disse vil koble på relevante samarbeidspartnere etter behov og type utfordring.

Andre myndigheter kan kontakte Trondheim kommunes SLT koordinator for råd vedrørende tidlig bekymring.

Forebyggende arbeid.

Kjernen i forebygging av radikaliserings og utvikling av ekstremisme er den samme som for forebygging av annen uønsket adferd hos ungdom. Vi må på alle områder av samfunnet arbeide for å motvirke utstøtelsesmekanismer i hverdagslivet til alle barn og unge. Vi må arbeide for å forhindre at noen unge føler at de står på utsiden av det gode fellesskapet, og forsøke å bidra til at unge utvikler et selvilde og en identitet knyttet til å være en del av fellesskapet, og ikke et marginalisert og/eller ekstremistisk miljø.

Avdekke tidlig.

Hovedmålet med dette arbeidet er å se tidlige tegn på negativ utvikling, og melde dette videre. Det er mulig og snu en tilnærming til radikaliserings miljø hvis man kommer inn tidlig nok. Det er vanskelig å finne effektive tiltak for avradikalisering. Trondheim kommunes hovedsatsing vil være tidlig forebygging, og intervensjon opp mot personer som har sympatier eller trekker mot miljø som kan påvirke til radikaliserings.

Arbeidet for å skape gode oppvekstmiljø starter i barnehagen og fortsetter på skolen.

Frivillige lag og organisasjoner har et spesielt ansvar for å inkludere alle og skape tilhørighet på fritiden til barn og unge. De frivillige lag og organisasjoner gjør et svært godt arbeid, og når mange unge med et bredt spekter av aktivitetstilbud. Fra UngData undersøkelsen i Trondheim i 2013, sier 95% på ungdomsskolen og 96% på videregående skole at de trives på skolen. 66% av ungdomsskoleelevene er aktive i fritidsorganisasjoner og 45% sier det samme på videregående skole.

Tilrettelagte kulturtilbud er viktig i et primærforebyggende perspektiv, og mange ungdommer benytter fritidsklubber og andre tilrettelagte kulturtilbud.

Bekymrings-, avklarings- og oppfølgingssamtaler

Bekymringssamtaler er mye benyttet av politiet i arbeidet med unge lovbrytere.

Bekymringssamtalen blir, i en videreutviklet utgave, benyttet i arbeidet med å avklare og forebygge hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Sør-Trøndelag politidistrikt kan gjennomføre samtale alene eller i samarbeid med relevante aktører.

Dialog.

Dialog med alle trossamfunn og grupper er et viktig middel for å bygge samfunnskunnskap og forståelse.

Fenomenkunnskap.

Trondheim kommune i samarbeid med politiet og PST vurderer jevnlig utfordringer og trusselbildet lokalt. Oppsummeringen under er ikke uttømmende og det vises til PST's åpne trusselvurdering, www.pst.no

Høyreekstremisme:

De høyreekstreme miljøene preges av svak organisering, interne konflikter og utskiftning i ledelsen. Deres aktivitet vurderes som ukoordinert, mangeartet og lokalt forankret. Den fremtidige utviklingen i høyreekstreme miljøer er dermed usikker. Foreløpig er det først og fremst enkeltpersoner som representerer en potensiell volds- eller terrortrussel, ikke de organiserte miljøene.

Enkelpersoner har kontakt med hverandre på tvers av miljøene, samtidig opererer miljøene mer eller mindre uavhengig av hverandre. Hovedaktiviteten i miljøet foregår på Internett. Det norske miljøet har støttespillere med tilsvarende meninger i utlandet, hovedsakelig høyreekstremister i Nordvest-Europa.

Det høyreekstreme fiendebildet er i stor grad preget av en fiendtlig innstilling til islam og innvandrere, særlig muslimer, og myndigheter. Ifølge høyreekstrem retorikk må Norge forsvares mot fiendtlige krefter som er i ferd med å overta landet. Myndighetene ansvarliggjøres i hovedsak enten for ikke å iverksette mottiltak, eller for å stå i ledtog med fienden. Dette fører til mistillit og hat mot norske myndigheter og demokratiet slik det fungerer i dag. I tillegg har fremdeles enkelte høyreekstrem miljøer en fiendtlig innstilling til andre minoriteter, særlig jøder. Et fellestrekk hos høyreekstremister er sterke nasjonalistiske holdninger der nordmenn og norsk kultur anses som overlegen.

I 2014 gjennomførte organiserte høyreekstreme miljøer flere lokale aktiviteter i Norge, herunder propaganda-aksjoner i Trøndelag. Høyreekstremister fra Europa har på ulike måter involvert seg i kamphandlinger i Ukraina. Erfaringer fra disse handlingene kan spre seg til det norske høyreekstreme miljøet. Eventuell krigsdeltagelse kan styrke norske høyreekstremes kontakt med likesinnede i andre land, og kan gi kapasitet til voldelige aksjoner i Norge. Internett forventes fortsatt å være den viktigste arenaen for høyreekstrem propaganda, rekruttering og radikalisering i Norge i året som kommer.

Venstreekstremisme:

Det er få venstreekstreme i Norge, og de utgjør først og fremst et ordensproblem. Enkelpersoner fra dette miljøet anser ulovlige og mindre alvorlige voldelige aksjoner som både legitime og effektive.

Venstreekstreme har høy terskel for å begå alvorlige voldelige aksjoner. Offentlige markeringer fra det venstreekstreme miljøet er oftest i form av ikke-voldelige, men ulovlige

protestaksjoner. Miljøet har imidlertid mulighet til å mobilisere tilhengere og sympatisører hvis de ønsker å reagere på enkeltsaker, eller hvis de deltar i demonstrasjoner som utvikler seg i en voldelig retning.

Det venstreekstremistiske miljøet representerer en potensiell voldstrussel mot enkeltpersoner og arrangementer som assosieres med høyreekstremisme. I enkelte andre europeiske land utgjør venstreekstremisme en konkret volds- og terrortrussel. Kampen mot fascisme er den viktigste enkeltsaken. Det er kontakt over landegrensene også fra dette miljø.

Ekstrem islamisme:

PST vurderer terrortrusselen fra ekstrem islamisme mot Norge og norske interesser som skjerpet. I løpet av 2014 ble den negative utviklingen av trusselsituasjonen tydeligere. Den negative utviklingen forventes å fortsette i 2015.

Ekstreme islamistiske miljøer i Norge evner å radikalisere og tiltrekke seg nye tilhengere. Terrorgruppen Den islamske stat i Irak og Levanten (ISIL) fungerer som et samlende symbol for flere personer i disse miljøene. I tillegg anser slike personer Norge og norske interesser som sentralt i fiendebildet. Norsk militær deltakelse i den USA-ledede koalisjonen mot ISIL og AQ vil bidra til ytterligere fiendebilde mot Norge for mange av disse personene.

Det finnes flere ekstreme islamistiske miljøer i Norge som støtter ISIL/AQ. De fleste er født eller oppvokst her i landet. Disse er hovedsakelig unge menn, men også kvinner engasjerer seg, særlig innen propagandaformidling på Internett. Fortsatt er miljøet i Oslo og Østlandsområdet det mest sentrale. Det er også enkeltpersoner i randsonen av miljøer eller som står helt utenfor. Noen av disse har trolig gått gjennom en radikaliseringsprosess på egen hånd. Selvradikaliserte er vanskelig å avdekke.

ISIL's opprettelse av et selverklært kalifat og opprettelsen av en kalif som leder, styrker gruppens status som samlende symbol for mange som tiltrekkes av, eller aktivt støtter, ekstrem islamisme i Norge. Symbolverdien dette gir vil forsterke miljøenes evne til å radikalisere og rekruttere nye personer.

Flere personer som inngår i ekstreme islamistiske miljøer i Norge, har reist som fremmedkrigere til utlandet. De fleste har reist fra Østlandsområdet, men enkeltpersoner har reist fra hele landet. Per medio desember 2014 vurderer PST at over 70 personer har vært eller fortsatt befinner seg i Syria eller Irak. PST vurderer at omtrent 20 personer har returnert fra denne regionen til Norge, og at i overkant av 10 personer er blitt drept.

Fiendebildet til ekstreme islamiser er mangfoldig og sammensatt. Alle som avviker politisk, ideologisk og religiøst fra ekstremistenes tolkning av islam, defineres som vantro og anses derfor som fiender. Internasjonalt orienterte islamistiske terroraktører har en målsetting om å føre en global motstandskamp mot det som oppfattes som en vestlig konspirasjon mot islam og muslimer.

Motsetninger mellom forskjellige muslimske miljøer vil kunne komme til uttrykk også i Norge. Kurdere, sjia-muslimer og jødiske symboler og interesser kan inngå i fiendebildet til ekstreme islamister.

Samarbeidspartnere

HIST

Trondheim kommune har et samarbeid med Høyskolen i Sør Trøndelag (Hist). Hist utdanner mange yrkesgrupper som vil ha direktekontakt med barn og unge, og det er viktig at forebygging av radikaliserings, og avdekkingskompetanse er kjent i disse fag- og profesjonsstudier.

Høyskolen i Sør Trøndelag (HIST) har de siste år hatt stormøter med studenter og deler av det minoritetsspråklige miljø relatert til faget ”dannelse”. Her blir også utfordringer knyttet til radikaliserings tatt opp.

Moskeene.

Trondheim kommune i samarbeid med Sør Trøndelag politidistrikt har tilrettelagt et samfunnskurs for imamene i de fire store moskeer i Trondheim.

Det muslimske samfunnet i Trondheim (MST) Kjøpmannsgaten.

Dar el eman, Olav Tryggvasons gate.

Moskeen i Ringvålveien

Trondheim Mevlana kulturforening, Huseby.

Bakgrunnen for dette er et ønske om en bedre forståelse av Norge og norske forhold og er initiert av imamene.

Det mosaiske samfunn:

Trondheim kommune i samarbeid med Sør-Trøndelag politidistrikt har fortløpende kontakt med det mosaiske samfunn.

Mangfoldsrådet.

Mangfoldsrådet velges av bystyret og består av 9 medlemmer. 6 av medlemmene kommer fra ikke-vestlige innvandrerforeninger og 3 er folkevalgte fra bystyret.

Mangfoldsrådet:

- skal arbeide etter målsetting om full deltagelse og likestilling i samfunnet.
  - skal fungere som et bindeledd mellom innvandrere og kommunen er et rådgivende organ for kommunen.
  - skal behandle saker som gjelder levekårene for innvandrere
  - kan selv ta opp saker som angår innvandrere i kommunen.
  - skal drive informasjonsarbeid overfor innvandrere i kommunen.
  - skal utarbeide årsmelding som sendes bystyret og aktuelle innvandrerforeninger.
- se: <http://www.trondheim.kommune.no/mangfoldsradet>

Forum for muslimsk- kristen dialog.

Trondheim kommune er kjent med Forum for muslimsk-kristen dialog som ble etablert i 2003. Dette forumet har hatt deltakere fra Muslim Society i Trondheim (MST) og Nidaros

bispedømmet. Arbeidet som er gjort i dette forum har bidratt til forståelse og dialog mellom religionene.

Kvalifiseringscenter for innvandrere (INN)

Kvalifiseringscenteret for innvandrere bistår flyktninger som blir bosatt i Trondheim. Gjennom et introduksjonsprogram lærer de seg det nødvendige for å kunne bli selvhjulpne i norsk samfunns- og arbeidsliv. Introduksjonsprogrammet kan ha en varighet på inntil 2 år og avsluttes når den enkelte person er grunnleggende kvalifisert. Dette vil si at de har startet på utdanning ut over grunnskole og/eller å ha kommet ut i lønnet arbeid, heltid eller deltid.

Kvalifiseringscenteret for innvandrere koordinerer kommunens arbeid med flyktningene mens de er i introduksjonsprogrammet. De som jobber på INN kommer fra mange land, og med omfattende kulturell og tverrfaglig kompetanse. INN samarbeider med utdanningsinstitusjoner, arbeidsgivere, offentlige virksomheter og frivillige organisasjoner i arbeidet med å kvalifisere den enkelte.

Se: <https://www.trondheim.kommune.no/inn/>

Enhet for voksenopplæring (EVO)

Enhet for voksenopplæring tilbyr mange kurs for minoritetsspråklige og innenfor spesialpedagogiske felt. Trondheim kommune har tilbudt denne type undervisning i over 25 år.

Omkring 170 personer jobber ved enheten, hvorav 130 er lærere. Lærerstabene har kompetanse og lang erfaring i undervisning av minoritetsspråklige og bakgrunn fra flere spesialpedagogiske felt. Elevtallet kan variere, men var i 2014 omkring 1400 elever. Lærerstabene ved EVO blir gitt kompetanse på avdekking av tidlige tegn på radikaliseringsprosesser.

Tilbud fra EVO gjelder for personer bosatt i Trondheim kommune, samt samarbeidskommunene [Klæbu](#) og [Malvik](#).

For mer utfyllende informasjon se: <https://www.trondheim.kommune.no/evo/>

Flerkulturelt Informasjon og Dialogsenter i Trondheim (FIDS)

Flerkulturelt Informasjon og Dialogsenter i Trondheim (FIDS) er et senter som er opprettet for å styrke kommunens integreringsarbeid. Senteret skal være en møteplass for kontakt og dialog mellom innvandrere, flyktninger, myndigheter og majoritetsbefolkningen. Senteret har flere ressurspersoner fra ulike minoritetsspråklige miljøer tilknyttet virksomheten.

For mer informasjon se:

https://www.facebook.com/dialogsenteret/timeline?ref=page_internal

Tolk Midt- Norge.

Tolk Midt-Norge formidler og utfører tolke- og oversettelsestjenester på ca 50 språk til alle enheter i Trondheim kommune. Se:

<https://www.trondheim.kommune.no/tolkmidtnorge>

NAV. NAV Intro Trondheim.

NAV har som hovedmål å få flere personer i arbeid og aktivitet, skape et velfungerende arbeidsmarked, gi korrekte tjenester og stønader til rett tid, gi god service tilpasset brukernes forutsetninger og behov, og være en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning. Se: <https://www.nav.no/Forsiden>

NAV Intro Trondheim er kompetansesenteret for arbeidssøkere med innvandrerbakgrunn. Oppgavene omfatter individuell veiledning, avklaring og oppfølging av brukere med behov for utvidet og tilrettelagt tjenester. Vi dekker fylkene fra Møre og Romsdal til Finnmark.

se: <https://www.nav.no/no/Lokalt/Sor-Trondelag/Relatert+informasjon/NAV+Intro+Trondheim.371589.cms>

Barne- og Familietjenesten(BFT) Trondheim kommune.

Barne- og Familietjenesten skal følge opp alle barn og unge i alderen 0 – 18 år samt deres familier i perioder av livet hvor de har behov for hjelp og bistand.

BFT har barneverntjenester, helsetjenester for barn med funksjonsnedsettelse, avlastning og tilrettelagt fritid, samt utarbeidelse av Individuell plan. Forvaltningsenheten har ansvar for utarbeidelse av sakkyndig vurdering for barn i alderen 0 – 16 år. I alderen 16 – 18 år vil PP-tjenesten for videregående følge opp.

Helsesøstertjenesten er organisert under BFT.

BFT Omsorgsenheten.

Omsorgsenheten er byomfattende og består av fire avdelinger.

Avdeling Rosten har ansvaret for å følge opp barn og unge som bor i beredskapshjem, fosterhjem eller institusjon. De skal rekruttere og utrede besøkshjem og veilede tilsynspersoner i fosterhjem.

Avdeling for enslige mindreårige flyktninger har ansvaret for å bosette enslige mindreårige flyktninger, samt etablere og kvalitetssikre tiltak for gruppen. De driver institusjonen Rabita, og bofellesskap, samt oppfølging av målgruppen. Rabita er en institusjon for enslige mindreårige flyktninger. Tiltaket har et bofellesskap for 5 enslige mindreårige flyktninger eller asylsøkere som har fått vedtak om opphold i landet.

Se:

<https://www.trondheim.kommune.no/content/1117733330/Beskrivelse-av-tiltaket---Rabita>

OPAL koordinering og oppfølging. Tiltak for enslige mindreårige flyktninger.

Målgruppen for OPAL's oppfølgingsavdeling er bosatte enslige mindreårige flyktninger i alderen 16-20 år i Trondheim kommune. Disse kommer fra BUF- etats omsorgssentre eller statlige asylmottak for enslige mindreårige, eller de kommer som overføringsflyktninger.

Det kan være en videreføring av tiltak (andrefase) etter Lov om barneverntjenester for EM som har vært plassert i fosterhjem, institusjon, bofellesskap eller hatt andre omsorgstilbud. Ungdommene i et oppfølgingstilbud må kunne bo for seg selv og selv ha et ønske og behov for hjelp og støtte, og bør i tillegg kunne forholde seg til sosiale normer og regler.

OPAL tilbyr timebasert oppfølging i egen bolig eller et botiltak med oppfølging i samarbeid med en husvert.

Se: <https://www.trondheim.kommune.no/opal/>

Avdeling Link har tiltak for barn som bor i familier som strever mye.

Avdeling Gartnerhaugen er en barnevernsinstitusjon for ungdom som skal etableres i egen bolig, og de driver også miljøarbeidertjenesten som tilbyr ungdom støtte til etablering i egen bolig eller for å fortsatt kunne bo hjemme. Se:

<http://www.trondheim.kommune.no/omsorgsenheten/>

Barnehagene i Trondheim kommune.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Flerkulturell praksis og språkstimulering i barnehagen.

Barnehagen må støtte at barn bruker sitt morsmål og samtidig arbeide aktivt med å fremme barnas norskspråklige kompetanse. Alle barn må få et rikt og variert språkmiljø i barnehagen. Se: <http://www.trondheim.kommune.no/flerkultur/>

Enhet for legetjenester og smittevernarbeid

Enheten har ansvar for fastlegeordningen, smittevernarbeid, reisevaksinering og tuberkulosekontroll, flykninghelsetjenester og fengselshelsetjenester.

Se: <https://www.trondheim.kommune.no/legetjenester-smittevernarbeid/>

Flykninghelsetjenesten.

Er et kommunalt helsetilbud til asylsøkere og innvandrere, familiegitte og enslige mindreårige, med flyktingebakgrunn som kommer til Trondheim. Gir også tjenester til asylanter uten asyl som oppholder seg i Trondheim kommune.

se: <https://www.trondheim.kommune.no/flyktning/>

Fengselshelsetjenesten.

Fengselshelsetjenesten er et kommunalt helsetilbud til innsatte i Trondheim fengsel ved avd. Nermarka, avd. Leira og frigangshjemmet i Kongensgate. Fengselshelsetjenesten blir invitert inn i fora hvor forebygging av Radikalisering er hovedtema.

se: <http://www.trondheim.kommune.no/content/1117742395/Fengselshelsetjenesten>

Helse og velferdskontorene i Trondheim kommune.

Enhet for psykisk helse og rus.

Har som oppgave å følge opp personer som har opplevd traumer, i samarbeid med RVTS

Sør Trøndelag politidistrikt og PST

Sør Trøndelag politidistrikt og PST er Trondheim kommunes nærmeste samarbeidspartnere når det gjelder forebygging av personer som knyttes til alle former for radikale miljø. Samarbeidet mellom Trondheim kommune og politiet er formalisert gjennom Politirådet. Politirådet møtes to ganger i året og legger premissene for felles satsingsområder på mange arenaer. Politirådet består av Ordfører, Rådmann og Politimester. I Trondheim har vi involvert Formannskapet som fast deltaker i Politirådet, men ved spesielle hendelser har Politirådet møtt med kun primærdeltakerne.

Skole:

Både ungdomsskole og videregående skole er en viktig samarbeidspartner. Skolene har fått tilsendt Oslo kommunes ” Undervisningsopplegg for samfunnsfag Vg1 og Vg2, Radikalisering og ekstremisme” Undervisningsopplegget kan skaffes via Trondheim kommunes SLT-koordinator.

Kulturenheten :

Kulturenheten i Trondheim med sine Kulturhus er en viktig samarbeidspartner og har fått nødvendig informasjon for å håndtere utfordringer knyttet til ulike former for uønsket adferd.

Uteseksjonen (Barnevernet)

Trondheim kommune har en egen **uteseksjon**. Denne arbeider både med lavterskel oppsøkende virksomhet i Trondheim sentrum, til oppfølging av unge på vedtak fra barnevernet. Hver bydel i Trondheim har en egen ungdomstjeneste som kan bistå bydelen med utfordringer knyttet til ungdom.

Kirkens Bymisjon:

Kirkens Bymisjon er en viktig aktør på det forebyggende området. Kirkens Bymisjon har en samarbeidsavtale med Trondheim kommune. Blant bymisjonens mangfoldige aktiviteter er Natteravnene og Omsorgsstasjonen for barn og unge (OBU).

Se: <http://www.bymisjon.no/trondheim/>

Salem menighet:

Salem menighet har en samarbeidsavtale med Trondheim kommune. De driver 22B Kontaktsenter som driver forebyggende arbeid blant ungdom i Trondheim sentrum. Målgruppen er ungdom i alderen 15 – 23 år. Tiltaket består av miljøarbeid, oppfølgingsarbeid, arbeidstrening og et nyetablert boligarbeid.

22 B Kontaktsenter eies av Salem Menighet i Trondheim, og har et formalisert samarbeid med Trondheim kommune og Trondheim Torg kjøpesenter.

De har som intensjon å bidra med tid, omsorg og tilstedeværelse, redusere negativ utvikling i forhold til rus og kriminalitet, samt å legge til rette for sunn endring og en bedre hverdag for den enkelte ungdom.

Se: <http://www.22b.no/>

Konfliktrådet:

Konfliktrådet har lang erfaring med mekling som konfliktløser. Dialogbasert konfliktløsning i alvorlige straffesaker har vært en suksess i regi av konfliktrådet. De har knyttet til seg flere minoritetsspråklige meglere, og vil kunne være en viktig bidragsyter for foresatte som er bekymret for begynnende radikaliserings av unge og unge voksne. Konfliktrådet vil være et

godt supplement for minoriteter som har dårlig erfaring med politiet fra hjemlandet, og som har dårlig kunnskap om hva barnevernstjenestene i Norge faktisk kan tilby. Konfliktrådet vil kunne være en nøytral part, med profesjonell erfaring på konfliktløsning.

Se: <http://www.konfliktraadet.no/>

RVTS (Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging)

RVTS vil bli en sentral aktør på dette feltet, og vil bidra på flere nivå. RVTS vil drive forebyggende arbeid rettet mot kommunene i Midt Norge. De vil bistå og understøtte ulike kommunale tjenester, og etablere nettverk og planlegge tiltak rettet mot radikaliserings- og voldelig ekstremisme. Se: <http://rvtsmidt.no/>

Det minoritetsspråklige miljø:

Det har gjennom mange år vært et godt samarbeid med deler av det minoritetsspråklige miljø relatert til ungdom og unge voksne med bekymringsfull adferd eller bakgrunn. De aller fleste minoritetsspråklige unge benytter de ordinære tilbud som gis alle ungdom. Flere aktører tilknyttet det minoritetsspråklige miljø arbeider spesifikt med forebygging og har fokus på de mest utsatte ungdommer.

Kriminalomsorgen:

Deltar i Kontaktforum (tiltak 2).

Tiltak

Tiltak 1

Nasjonal handlingsplan – oppfølging.

I Regjeringens Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme (2014) legges det opp til at politirådet og SLT har ansvar for å koordinere og iverksette forebygging lokalt.

Varsling ved hjemvendte fremmedkrigere.

Varsling fra PST om hjemvendte fremmedkrigere. (tiltak 22 i regjeringens handlingsplan)

Politiet skal i samråd med PST foreta en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle i forhold til videre arbeid og eventuell varsling til stedlig kommune. I de tilfeller stedlig kommune skal varsles skal dette skje til kommunens ledelse ved rådmannen. Dette er avklart med Kommunenes sentralforbund.

Den etablerte varslingsrutinen skal være forankret i politirådet.

Ansvar for utføringen:

Trondheim kommune, Sør-Trøndelag politidistrikt, PST og Politirådet.

Tiltak 2

Kontaktforum.

Det er etablert et kontaktforum i regi av RVTS. Deltakerne her vil være ressurspersoner utpekt i Trondheim kommunes veileder, samt Kriminalomsorgen, Konfliktrådet, NAV og andre etter behov.

Ansvar for utføringen:

RVTS i samarbeid med Sør-Trøndelag politidistrikt, PST og Trondheim kommune.

Tiltak 3

Samarbeid mellom kommune, politi og trossamfunn.

Det er etablert et samarbeid mellom de muslimske trossamfunn og det mosaiske trossamfunn. Det er igangsatt samfunnskurs for Imamer, etter ønske fra imamene. I regi av kontaktforum initieres seminar og konferanser etter behov.

Ansvar for utføring:

Trondheim kommune og Sør-Trøndelag politidistrikt.

Tiltak 4

Samarbeid med frivillige aktører.

Trondheim kommune og Sør-Trøndelag politidistrikt vil styrke og koordinere samarbeidet med frivillige organisasjoner som arbeider for å forebygge hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Arbeidet skal bidra til å styrke livssynsdialogen og forebygging generelt.

Ansvar for utføring:

Trondheim kommune, Sør-Trøndelag politidistrikt og frivillige organisasjoner.

Tiltak 5

Trygt og inkluderende læringsmiljø.

Motvirke mobbing, krenkelser, vold og hatkriminalitet.

Både de kommunale og fylkeskommunale skoler skal arbeide for å nå tiltaket.

Ansvar for utføring:

Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, RVTS, fagmiljøer og utdanningsinstitusjoner.

Tiltak 6

Radikalisering og ekstremisme – undervisningsopplegg.

Skolene i Trondheim og Sør Trøndelag er presentert et undervisningsopplegg utarbeidet av Oslo kommune. Materialet utprøves og videreutvikles etter behov.

Trondheim kommune vil utarbeide et eget undervisningsopplegg for ungdomsskolene.

Ansvar for utføring:

Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Kontaktforum.

Tiltak 7

Dialogmøter, seminarer og konferanser.

Det er siden 2010 avholdt seminar og dialogmøter med målgruppen. Relevant personell har deltatt på nasjonale konferanser. Virksomheten videreutvikles i samarbeid med RVTS og relevante aktører.

Ansvar for utføring:

Trondheim kommune, Sør-Trøndelag politidistrikt og RVTS.

Tiltak 8

Voldelig ekstremisme, kriminalitet og psykisk helse - kompetanse og samarbeid.

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging(RVTS) skal bistå helsetjenestene og andre tjenester i Trondheim kommune med å utvikle kompetanse og tilbud til aktuell målgruppe. Ekstremisme kan sees i sammenheng med vold, kriminalitet og psykiske problemer. Voldsrisikovurderinger og traumeoppfølging vil være en del av arbeidet. RVTS er deltaker i kontaktforum.

Ansvar for utføring:

RVTS, Trondheim kommune og Sør-Trøndelag politidistrikt.

Tiltak 9

Styrke forebyggende arbeid for personer over 18 år.

Kommunen og politiet har et svakere, lovmessig grunnlag for å gripe inn forebyggende og oppsøkende når personer er over 18 år. Erfaring fra tidligere samarbeid hvor Helse og Velferd, Stavne Gård, Konfliktrådet, Kriminalomsorgen, NAV mfl har deltatt skal videreutvikles for å kunne nå målgruppen.

Ansvar for utføring:

Trondheim kommune i samarbeid med relevante aktører.

Tiltak 10

Veiledning til foreldre, foresatt, ektefeller og familie

Bydelene, skolene og politistasjonene tilrettelegger for informasjon og veiledning til foreldre, foresatte, ektefeller, familier, venner m.m. Nettverksgrupper kan benyttes når dette er formålstjenelig. Samarbeid med frivillige organisasjoner etter behov.

Ansvar for utføring:

Trondheim kommune, Sør- Trøndelag politidistrikt.

Tiltak 11

Ungdomsoppfølging, ungdomsstraff, samfunnsstraff og fengsel

Trondheim kommune og Sør-Trøndelag politidistrikt vil samarbeide med straffegjennomføringsinstansene når det gjelder oppfølging av unge, radikalisererte og ekstremister. Gjennom støtte og dialog er målet å forebygge, re - sosialisere og avradikalisere. Samarbeid med livssynsmedarbeidere i kriminalomsorgen, jf. Tiltak 16 i regjeringens handlingsplan.

Ansvar for utføring:

Konfliktrådet, kriminalomsorgen, Trondheim kommune, politiet, NAV m.fl.

Tiltak 12

Veileder ved bekymring.

Trondheim kommune utgav i 2014 en veileder, ” Hvordan forebygge radikaliserings og håndtere voldelig ekstremisme”. Målgruppen for Veilederen er ansatte i skole, barnevern, politi og kulturenheten. Veilederen videreutvikles etter behov.

Ansvar for utføring:

Kontaktforum, Trondheim kommune, PST og Sør-Trøndelag politidistrikt

Tiltak 13

Kurs og opplæring

Kontaktforum, SLT koordinator og ressurspersoner fra Veilederen er involvert i ulike former for kurs, opplæring m.m. Tilbud om kurs og opplæring vil bli gitt til relevante samarbeidspartnere.

Ansvar for utføring:

Kontaktforum, RVTS, Trondheim kommune og Sør-Trøndelag politidistrikt.

Tiltaksoversikt

1. Sikre samordning, koordinering og samarbeid.

- Tiltak 1 Nasjonal handlingsplan – oppfølging.
Varsling ved hjemvendte fremmedkrigere.
- Tiltak 2 Kontaktforum.
- Tiltak 3 Samarbeid mellom kommune, politi og trossamfunn.
- Tiltak 4 Samarbeid med frivillige aktører.

2. Sikre trygge og inkluderende skoler og bydeler.

- Tiltak 5 Trygt og inkluderende læringsmiljø.
- Tiltak 6 Radikalisering og ekstremisme – undervisningsopplegg.
- Tiltak 7 Dialogmøter, seminarer og konferanser.
- Tiltak 8 Voldelig ekstremisme, kriminalitet og psykisk helse -kompetanse og samarbeid.

3. Sikre tett og målrettet oppfølging av ekstreme personer og miljøer.

- Tiltak 9 Styrke forebyggende arbeid for personer over 18 år.
- Tiltak 10 Veiledning til foreldre, foresatt, ektefeller og familie.
- Tiltak 11 Ungdomsoppfølging, ungdomsstraff, samfunnsstraff og fengsel

4. Sikre informasjon, kunnskapsutvikling og kunnskapsoverføring.

- Tiltak 12 Veileder ved bekymring.
- Tiltak 13 Kurs og opplæring.